

Almanya Parlamentosu Milletvekili Fell, EMO Enerji'nin sorularını yanıtladı

“YENİLENEBİLİR KAYNAKLARDA ÇÖZÜM YASA DEĞİL, HAZIRLIK”

Kemal ULUSALER

Almanya Parlamentosu Milletvekili, Birlik 90/Yeşiller Partisi Enerji Sorumlusu Hans Josef Fell, yenilenebilir enerji yasasının mimarı olarak anılıyor. Bu konudaki çalışmaları nedeniyle ödül de alan Fell, 5 yıl içerisinde çevre felaketlerinden dolayı yenilenebilir enerji kaynaklarının öneminin daha da anlaşılacağını belirtiyor. Fell, fosil kaynaklardan üretim yapanların hükümetler üzerindeki baskısına dikkat çekerek, parlamenterlerin kazanılması ve piyasanın önünü görebileceği düzenlemeler yapılması gerektiğini kaydetti.

Hans Josef Fell, Avrupa'da serbest elektrik piyasasındaki tekelleşme nedeniyle yaşanan sıkıntılar konusunda, RWE'nin bürolarında savcılığın arama yaptığını, rüşvet verdikleri iddiasıyla soruşturma açıldığını, başka bürolara da illegal bir şekilde elektrik fiyatlarını kendi aralarında düzenledikleri gerekçesiyle soruşturma açıldığını anlattı. Almanya Parlamentosu'nda bu tekelleşmenin üzerine gidilmesi konusunda fikir birliği olduğunu belirten Fell, elektrik alanındaki hakların bu şirketlerden alınmasının bile gündeme gelebileceğini ifade etti.

Almanya Parlamentosu Milletvekili, Birlik 90/Yeşiller Partisi Enerji Sorumlusu Hans Josef Fell, EMO Enerji Dergisi'nin, yenilenebilir enerji kaynakları, nükleer enerji ve Avrupa'da elektrik alanında yaşanan tekelleşme konusunda sorularını yanıtladı.

EMO Enerji: Yenilenebilir Enerji Yasası'nın mimarı olarak anılıyorsunuz. Bu alandaki çalışmalarınız size 2000 yılında ödül kazandırmış. Türkiye'de de benzer tasarımlar var. Bu işin sırrı nedir?

Fell: Yenilenebilir Enerji Yasası'nı tek başına yazmak işin aslında çok önemli bir kısmı değil. Asıl olan Yenilenebilir Enerji Yasası'yla ilgili yapılan hazırlıklar. Yenilenebilir Enerji Yasası aslında Almanya'da bir Elektrik Akımını Dü-

zenleme Yasası olarak çıktı. Biz biyo-kütüde, başka alanlarda pratiğe ilişkin başka önlemler aldık. Yönetmelikler çıkardık. 20 yıldır Almanya'da çok ciddi Ar-Ge çalışması yapıldı. Bu alanda ciddi bir bilgi birikimi sağlanmış oldu. Bu yasa'yı Isı ve Elektrik Kompanze Yasası ile birleştirdik. Onlarla bütünleştirdik. Kısacası Almanya'da atılım yapılmasının önemli nedeni, birbirlerini tamamlayan kanunların ardına çıkarılması. Yenilenebilir Enerji Yasası'nda en önemli 2 hadise var. Birincisi, bunu gerçekleştirecek politik kararlılık. İkincisi bu yasa piyasada da

kabul görecektir, uygulanabilir olacak. Uygulanabilirlik kararlılığı. Bilinen enerji kaynaklarıyla bugüne kadar enerji üreten çevreler, firmalar biliyorlar ki, bu yenilenebilir enerji kaynakları gerçekleştikçe, kendilerinin bugüne kadar yaptıkları tatlı karlar geriye doğru gidecek, bu pazarı kaybedecekler. Bunun için bu kaynaklara sahip olan şirketler, bu yasanın çıkmasını engellemek için hükümetler üzerinde çok baskıcı lobi faaliyetleri uyguluyorlar. Biz ülkemizde Yenilenebilir Enerji Yasası'nı çıkartırken, hatta kabine içerisindeki

Ekonomi Bakanımıza karşı çıkardık. O günkü ekonomi bakanımız, kömür sanayisinden, sektörden geliyordu ve bu yasaya karşıydı. Ama Parlamento'da yeşil ve sosyal demokrat hükümetin üyelerinin oluşturduğu çoğunluk, bu yasanın çıkmasını ve uygulanabilir olmasını sağlamış oldu. Eğer bir yasanın çıkmasını istiyorsanız, bizim deneyimlerimiz gösterdi ki, hükümetlerle uğraşmak, hükümetler üzerine baskı uygulamak yerine parlamenterler ile doğrudan ilişki kurmak, parlamenterleri tarafınıza kazanmak akılcı olur. Almanya'da biz bunu başarabildik. Parlamento'da bu konularda çıkan yasaların aslında pratikte çok işlevsel olmadığı görüldü. Bunun getirdiği şaşkınlıklar yaşandı. Onun için yasaya hazırlık süreci çok önemli. Yasanın çok iyi düşünülmesi, bütün detayların çok iyi düşünülmesi ve piyasayı doyuracak bir halde hazırlanması gerekir. Şimdi bu tecrübelerimiz, Almanya'da yaşamızın piyasayı nasıl etkileyeceğine ilişkin tecrübeleri toplaya toplaya onu uygulanabilir, örnek bir yasa haline getirdik. Yasamızın önemli özelliklerinden bir tanesi örneğin bu alana yatırım yapan şahıs ya da şirketlerin bir süre sonra yatırımlarının geri döneceğini, kazanabileceğini görmesi, önünü görmesidir. Bu nedenle yasaya hazırlık aşamasında mutlaka özel sektörle, yatırımcılarla konuşmak, onların çıkacak yasayla bu alana yatırım yapmaya niyetlerinin olup olmadığını önceden öğrenmek, kontrol etmek çok önemli. Almanya'da bu yasanın başarılı olmasının en önemli sebebi, öyle bir fiyatlandırma yaptık ki, bu fiyatlandırma ile yatırımcılar önlerini görebildiler. Kaygısız bu alanda yatırımlarını öne aldılar. Bizim bu fiyatlandırma sistemimiz her üretim sistemine göre örneğin fotovoltaikte biraz daha fazla, rüzgarda biraz daha azdır. Her kaynağın ağırlığına göre fiyatlandırma yaptık ki bütün alanlarda girişimcilerin yatırımları devam etsin. Sadece kaynaklara yönelik değil, örneğin güney Türkiye'de çok fazla güneş ışınları var, kuzeyde yok. Batı rüzgarlıyken, diğer bölgelerde farklı. Her bölgede farklı farklı. Fiyatlandırmayı da bölgelere göre yaparsınız. Yasayı çıkaranlar planlama yapmak zorunda. Fiyatlandırmanın zamanı ile o fiyatlandırmanın uygulanacağı alan

arasında yatırımcılara garanti sağlayan, yatırımcıları teşvik eden bir uyum olması lazım. Almanya'da biz 20 sene için fiyatlandırmayı belirledik. Başka ülkelerde başka şeyler yapılabilir. Ama fiyatlandırma ile fiyatlandırılan alan arasındaki ilişki yatırımcıları teşvik eder şekilde olmalıdır. Bundan sonraki önemli konu ise yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen enerjinin hatlara verilmesinde önceliğin yasayla garanti altına alınması.

EMO Enerji: Avrupa Parlamentosu içerisinde bu durum nasıl çözülecek? Fransa'da çok zor. AB içinde bu işin yayılımı nasıl olacak?

Fell: AB'de birtakım tavsiye kararları alındı. Bu tavsiye kararlarına göre, piyasayı etkileyen, piyasayı yönlendiren bir yasa çıkarmaları bütün Avrupa ülkeleri açısından karara bağlandı. Ayrıca, geçen yıl yayımlanan rapora göre hangi yasanın örnek alınabileceğinin altı çizildi. Almanya'nın yasının, yani belli bir sabit fiyatlama, fiyatlama süresi ve diğer tanımlarla yapılan gelişmelerin AB açısından örnek olması gerektiğine dair... Bunun dışındaki yasaların ise fonksiyonlarını yerine getiremediğine dair önemli bir rapor yayınlandı.

EMO Enerji: Bu kararların bir yaptırımı var mı?

Fell: Tabii ki AB'deki bu tip kararlar henüz bağlayıcı değil, bunlar sadece bir tavsiye kararı. Dolayısıyla iyi bir yasa yapılması yapılmaması, oradaki parlamentoların, hükümetlerin kendi kararlarına, kendi inisiyatiflerine bağlı.

EMO Enerji: Bu durumda geleceği nasıl görüyorsunuz? Tavsiyeler yerini bulacak mı, bulmayacak mı?

Fell: Aslına bakarsanız şimdiye kadar AP'de alınan tavsiye kararları bir çok ülkede etkili oldu. Bir çok ülke iyi yasalar çıkardılar. Ama her ülkede yenilenebilir enerji kaynaklarının farklı potansiyelleri, ağırlığı var. Bu nedenle, bu potansiyele göre yasaları düzenlediği için farklılıklar var. Ama AB ülkelerinde tavsiye kararları neticesinde

önemli gelişmeler sağlandı. Şimdi AB ayrıca bütün ülkelere, şu kadar oranı yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlamak zorundasınız diye hedef koydu. Gelişmeler gösteriyor ki, İspanya ve Almanya'nın dışında kimse bu hedefe ulaşamayacak. Ulaşamayan ülkelere karşı ne gibi önlemler alınacak? Bu, önümüzdeki dönemin Avrupa Parlamentosu'nun ilgileneceği önemli konulardan bir tanesi.

EMO Enerji: Avrupa'da elektrik alanında yaşanan tekelleşme nedeniyle ciddi sıkıntılar olduğunu biliyoruz. Bu sıkıntılar nedeniyle de hatta büyük şirketlerin bürolarına baskınlar yapıldığını okuduk. Bu gelişmeler hakkında biraz bizi aydınlatabilir misiniz?

Fell: Geçen eylül ayında Avrupa Parlamentosu, EON, RWE, Enel, büyük firmaların bürolarına tekelleşme eğilimi sezdikleri için baskın yaptılar. Savcılık RWE'nin bürolarında arama yaptı. Onlara karşı değişik yerlere rüşvet verdikleri iddiasıyla soruşturma açtı. Başka bürolara da tekel haklarını kötüye kullandıklarına dair. Ayrıca illegal bir biçimde elektrik fiyatlarını kendi aralarında düzenlediklerine dair açılan bir soruşturma var. Bizim Almanya Parlamentosu'nda bunlara karşı bütün partilerin milletvekilleri tarafından büyük oranda anlaşma sağlandı. Bütün bunlara karşı ciddi şekilde üzerine gidileceği, bunlara karşı yasal düzenlemelerin önümüzdeki dönemde gündeme getirileceği konusunda fikir birliği oluştu. Ve bu partilerin üzerinde bir şey. Bütün partilerden buna ilişkin fikir birliği oluşmuş durumda. Eğer tekelleşme konusundaki uyarıları yerine getirmezlerse bunlara el konulması da gündeme gelebilecek.

EMO Enerji: Almanya'daki elektrik piyasasının yapısını biraz anlatabilir misiniz?

Fell: Bizim elektrik piyasamız 1930 yılında orada büyük bir kontrole sahip olmak isteyen Hitler döneminde oluşturulan bir yasayla gelişmişti. Bu yasaya göre oluştu. O zamana kadar Almanya'nın bütün bölgelerinde (şu anda

16 eyalet) belli şirketlerin kontrolünde olan bir yapılaşma vardı. İlk olarak 1998 yılında bütün bunları masaya yatıran bir tartışma söz konusu oldu. Biz ilk olarak 1998'de bu işi masaya yatırdığımızda bu bölgelerde başka elektrik üreticilerinin de hatta elektrik vermelelerini sağlamaya yönelik değişiklik yaptık. Ama biz bu gelişmeyi ele alıncaya kadar biraz evvel adını andığımız 4 büyük tekel o hale gelmişlerdi ki bunlar çıkan yasaya rağmen piyasayı o kadar kontrol eder haldeydiler ki, bunların etkilerini kırmamız mümkün değildi. Bu şehirlerin ortak olduğu elektrik üretimi yapan şirketler vardır ki, bu 4 şirketin karşı koymasına rağmen, hatta elektrik verilmesi de mümkün olabildi. Tam da bu noktada bizim Yenilenebilir Enerji Yasamız o kadar zamana denk düştü ki, hem elektrik üreten küçük firmalara, hem de bu bahsettiğimiz şehirlerin de ortak olduğu elektrik üreticilerinin hatlara elektrik vermesini kolaylaştırdı. Şu an için hatlara elektrik veren kaynakların yüzde 6'sı bu bahsettiğimiz kaynaklar. Biz 2004 yılında bu yasayı biraz daha tamamladık, yeniledik. Bu yasayla hatlara elektrik veren şirketlerden alınan parayı, bu parayı kontrol eden, bu paranın alınmasına ne kadar sağlıklı karar verilip verilmediğini, bunun karşılığının fazla mı az mı olduğuna karar veren bir kontrol mekanizması kurduk. Bu kontrol mekanizması, bu yılın 6 ayında önemli işlev gördü. Öyle bir hale geldi ki, hatta şu anki tutucu Enerji Bakanı Michael Gloss bile bu

alınan paranın ne kadar doğru olup olmadığına ilişkin düşüncelerini ifade etti. Bu konuda tartışmalar yoğun bir şekilde sürüyor. Bu bakanın dediğine göre sadece hatlarda taşınan elektriğin karşılığı olan fiyatlandırma değil, elektrik üretimindeki kazançların da bir şekilde kontrol altına alınmasına yönelik öneri yapıldı ve bu önerinin de üzerinde çalışılmaktadır.

EMO Enerji: Nükleer enerji konusunda çalışmalarınız var. Uranyum rezervi konusunda tespitlerinizi bugün panelde sundunuz. EMO, uranyumun 52 yıl daha rezerv ömrü olduğunu tespitini yapıyor.

Fell: Aslında bugün verdiğim bilgiler ne Uluslararası Enerji Ajansı ne de Almanya'nın değil. Aslında bu atom enerjisi ile uğraşan firmaların kendi çıkardıkları kırmızı kitaptan alınan bilgilerdir. Kendileri bu alanla ilgilenip, araştırma yaptıkları için. Zaten Uluslararası Enerji Ajansı da diğer kurumlar da hemen hemen hepsi bu araştırmadan, bu kitaptan bilgileri alıyolar. Yani bu bilgilere duyulan güven de söz konusu. Çünkü insanların ilgi alanına giriyor. Kendi gelecekleri açısından yaptıkları araştırmalar. En son yayınlanan kırmızı kitap, çok kısa bir süre önce yayınlandı. Benim de en önemli gördüğüm altını çizerek, etkilendiğim cümle bu. Bütün uranyum rezervleri kazanırsa, dünyada

bizim elimizde 2012 yılına kadar yetecek uranyum kaynağı var. Şu ana kadar ki gelişmelere göre, şu ana kadar yüzde 60'ı yeterli, diğer bölümü ise askeri amaçlı olarak kullanılıyor.

EMO Enerji: Kozluduy, Metzamor, potanstyel Çernobiller. Avrupa Parlamentosu bu konuda ne yapıyor? Belli bir miktar kaynak ayırdığını biliyoruz.

Fell: Aslında ne yazık ki Avrupa Parlamentosu'nda şöyle yaklaşımda olanlar da var. Oldukça güçlü bir yaklaşım, hala nükleer santrallerin kurulmasından yana. Ama şunu da söyleyebiliriz, özellikle son 10 ülkenin katılımından sonra Çernobil tipinde yapılan santrallerin kapatılması için çabası var. Örneğin Litvanya'daki Çernobil tipi bir santral, Avrupa Birliği'ne girerken yaptıkları anlaşma gereği kapatılacak.

EMO Enerji: Fosil yakıtlardan yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş süreci dünyada sancılı olacak. Bu konuda, bu geçişteki sancıyı azaltmak için Avrupa'da neler yapılıyor?

Fell: Almanya hem doğalgaz hem uranyum açısından, petrol açısından hala dışa bağımlı. Önümüzdeki 100 yıl içerisinde kesinlikle enerji üretimleri yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelecektir. Bu istikamet belli olmuştur. Biz önümüzdeki 5 yıl içerisinde çevre felaketlerinden dolayı öyle bir aşamaya geleceğiz ki, şu an taraftar olmayan bir çok insan bile, bu işin ne kadar önemli anlamlı olduğunu anlayacaklar, yenilenebilir enerjinin güçlenmesini teşvik edecekler. Aynı zamanda sadece çevre felaketleri değil, petrol gibi fosil kaynakların yeterlilikleri de, bütün hükümetlere yenilenebilir enerji kaynaklarından başka sağlıklı bir alternatif olmadığını da gösterecek. Bütün bunlara bir de şunu eklersek, öğrenme eğrisi denilen, sadece Almanya değil, İspanya, ABD'de Çin'de öğrenme eğrisinin süratli eğilimini götürsük, ne kadar yenilenebilir enerjinin ucuzladığını, kendini rantabl hale getirdiğini görmüş olacağız. Türkiye de bizimle beraber olursa bunların süratli olacağı kesin. ■

